

A meleg szeretet évszázada

Legitim öncél-e a földi boldogság? Hívó keresztény (muszlim, zsidó) számára semmiképp. Az Istennek való megfelelés mindenképp fontosabb szempont kell legyen, mint a földi boldogság. A halhatatlan földöntúli boldogság szempontja pedig erősebb, mint a mulandó földi boldogságé. A földi létnek így nézve nem önértéke van, hanem eszközértéke. Eszköz Isten kezében és eszköz, amely az örök élet boldogságába vezet.

Legitim öncél-e az egyén földi boldogsága? Ezt már nemcsak a keresztény (muszlim, zsidó) hit zárja ki, hanem az eszkatologikus társadalomépítő, jövőépítő, e világi édent építő ideológiák is. Akkor is, ha univerzális, emberiségléptékű, mint a kommunistáké, és akkor is, ha partikuláris, fajléptékű, mint a náciké.

„Előkelők nem vagyunk, és pénzünk sincs elég,

És jól se mindig lakhatunk, habár ez illenék,

De új világot alkotunk mi éhgyomorra még,

S ez a legszebb mesterség.

Élesebb legyél a késnél,

Harcosabb a szenvedésnél,

Mert az ember másokért él,

S ez a legszebb mesterség.”

Előkelő gimnázium többnyire jól szituált diákjai énekeltük ezt fél évszázaddal ezelőtt építőtáborokban, tábortüzek mellett egyéni földi boldogságunk legitim öncéljának tudatában. Bimbózó ifjúságunk hasadt tudatával.

Az éhgyomorral másokért élés pátoszát is magunkhoz ragadva éltünk magunkért és zabáltunk kamasztévággyal egy olyan országban, amelyet az új világ alkotásának ürügyén tartottak távol az egyén földi boldogságát (de legalábbis anyagi jólétét) leghatékonyabban szolgáló világrendszertől, miközben a távol tartók honi helytartói azzal legitimálták magukat, hogy az adott történelmi feltételek között ők tudják szolgálni leginkább az itt élő emberek földi boldogságát (de legalábbis anyagi jólétét).

A mi hasadt tudatunk tehát megfelelt a kor hasadt tudatának.

Nem az a kérdés, hogy egy-egy rendszer mennyire szolgálta, szolgálja valójában valamely Isten akaratát (erre hittől függetlenül nem is lehet válaszolni), vagy mennyire építette, építi azt az új világot, melynek építésére hivatkozik, hanem az, hogy mennyire tagadta, tagadja ezekre hivatkozva az egyén földi boldogságát, mint legitim öncélt, melynek szolgálata magasabb rendű cél híján az állam elsőrendű kötelessége lenne.

Azokban az időkben, amikor a társadalom túlnyomó része politikailag névtelen volt, kirekedt a politikai kommunikációból, ez a kérdés nem merült fel. A feudalizmus századaiiban a politika képében az egyház kommunikált a néppel egyoldalúan, s ennek a kommunikációnak a középpontjában természetesen eleve az Isten szolgálata állt.

Tömegtársadalmakban azonban, még diktatórikus kormányzás esetén is, még a jogaitól megfosztott tömeg is jelen van a közéletben, részese valamiképp a politikai kommunikációnak, valamennyire kilát a világra, és összehasonlításokat tehet, esetleg mozoghat is, lehet benne lázadó potenciál, a diktatúrán belül is erősíthet, gyengíthet különböző irányzatokat, és szükség van különböző legitimáló aktusokra, demonstrációkra tömegek részvételével. Elképzelhetetlen, hogy egy állam vezetése azzal álljon a polgárok elé, hogy ha egy másik rendszerben élnének, ha ellenségeink győzedelmeskednének, akkor ezen a földön, ebben a jelenben jobban élhetnének, szabadabban alakíthatnátok az életeteket, egyénileg boldogabbak lehetnétek, de annál rosszabb lenne nektek halálotok után, vagy ezzel letérnétek a jelenben bárhol lehetségesnél sokkal boldog jövőbe vezető útról.

Nem, ilyen kommunikáció nincs, nem is lehetséges. A Kádár-korszak pragmatizmusába sem fért bele annak explicit elismerése, hogy a nyugati típusú rendszerben az ország polgárai jobban és szabadabban élhetnének.

Vagyis a polgárok szabadságát valamilyen (földi vagy földön túli) magasabb rendű lét nevében korlátozó hatalom is pretendálja polgárai földi, egyéni boldogságának szolgálatát, elismeri az arra való törekvés jogosságát, ha nem is ismeri el azt öncélként.

Ilyen alapkérdésekhez vezet a homoszexualitás hatalmi kezelésének problematikája. Mert ez az egész problematika csak annyiban létezik, amennyiben az egyén földi boldogsága mint öncél nem legitim. Ha

legitim, akkor a hatalomnak semmi dolga nincs azzal a ténnyel, hogy polgárok homoerotikus módon boldogítják magukat és egymást. Dolga csak azzal van, ha életkoruknál, helyzetüknél, állapotuknál fogva nem döntésképes, kiszolgáltatott embereket használnak erre fel, ha erőszakot alkalmaznak, ha a homoerotikus tevékenységet üzletszerűen űzik, ha valamilyen bűncselekményt, törvényt sértést követnek el homoszexuális gyakorlatukkal összefüggésben.

Ez azonban még sincs egészen így. Mert nemcsak a hatalom korlátozó, hanem a társadalom is. A földi, egyéni boldogságnak mint öncélnak a társadalmi közegben sincs teljes legitimitása. A homoerotikus örömforrás legitimitációja nyilvánvalóan sokkal gyengébb, mint a heteronormatív szexualitásé. A gyengébség mértéke persze nagyon különböző térben, időben és a társadalom különböző rétegeiben.

A hatalom tehát mindenféle egyéb szemponttól függetlenül is viszonyulhat negatív módon a homoszexualitáshoz, egyszerű politikai ár-haszon elemzés alapján. Mondhatnánk, ezzel is polgárok földi boldogságát szolgálja, amennyiben a polgárok jelentős részének az is boldogságforrás, ha az ő normáinak megsértőit szankcionálják, diszkriminálják. Csak persze a másokra erőszakolt norma ugyanúgy mások sérelmével járó boldogságforrás, mint a másokra erőszakolt homo- vagy heteroszexuális aktus.

E tekintetben a homoszexualitás problematikája olyan, mint bármilyen más kisebbségi problematika. A nemzeti, nyelvi, vallási, világnézeti, életmódbeli stb. kisebbségeké. Ezek kezelése természetesen össze is függ

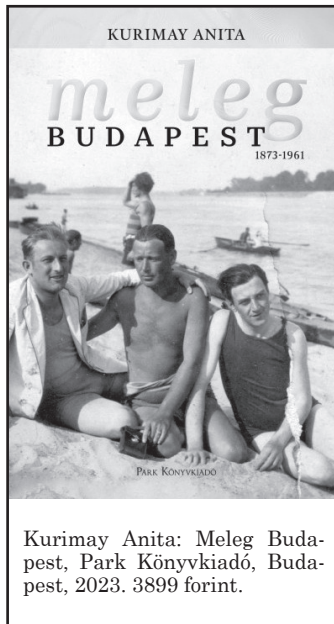
egymással. A „keresztény magyar faj tisztaságát” például egyszerre kell védeni nemzeti, nyelvi és vallási kisebbségektől, zsidóktól, cigányoktól, liberálisoktól, szocialistáktól és homoszexuálisoktól.

Ebben a keretben érdemes áttekinteni azt, ami a melegekkel történt Magyarországon, elsősorban Budapesten azóta, hogy a kiegyezés után újjászületett a belügyeiben nagymértékben szuverén Magyarország. Bizonyára nem véletlen, hogy az erről szóló monográfiát egy Amerikában élő történész írta meg, és először angolul jelent meg Chicagóban (Kurimay Anita: *Meleg Budapest 1873–1961*, Park Könyvkiadó, 2022, 408 o.).

A 19. század vége felé voltak olyan országok (Franciaország, Hollandia, Olaszország), ahol nem büntették a felnőtt férfiak közötti, közös beleegyezésen alapuló és nem nyilvánosan bonyolított szexuális kapcsolatot; volt olyan ország, ahol ezt is és a nők közöttit is büntették (Ausztria). Magyarországon pedig a férfiak közöttit büntették, a nők közöttit nem. Pontosabban az 1878-ban elfogadott Csemegi-kódex 241. §-ába átültették a porosz törvénykönyv megfelelő paragrafusát, amely hivatalból kötelezően büntetni rendelte a férfiak közötti és az állatokkal folytatott „természet elleni fajtalanyságot”, de a gyakorlatban a meleg férfiak rendszeres üldözéséről, büntetéséről szó sem volt.

A 241. § alapján egészen 1939-ig ritkán emeltek vádat, s még ritkábban hoztak ítéletet.

A leszbikus kapcsolatok pedig nem érdekelték senkit. Azok a magántérben folytak, nők számára nem nyitottak homoszexuális szórakozóhelyeket, leszbikus nők közül szinte senki sem viselkedett „nőietlenül”, megkülönböztethető módon. A nőket a szexuális preferenciájuk nem mentette fel női mivoltukhoz kapcsolódó társadalmi feladataik, a feleség- és anyaszerep alól. Ez kötelesség volt, senki nem foglalkozott azzal a tisztán maszkulin közéletben, hogy a nők élvezik-e azt, amiből a gyerek lesz. A társadalmilag bevett intim barátnői viszony a nők vágyai iránti közöny fedezékében csapha-

Kurimay Anita: *Meleg Budapest*, Park Könyvkiadó, Budapest, 2023. 3899 forint.

tott át szexuális kapcsolatba. Belky János doktor az 1895-ben megjelent Törvénytörvénykezési orvostan kézikönyvében le is szögezi, hogy a nők közötti szexuális tevékenység „távolról sem bír azzal a morális és büntetőjogi jelentőséggel, mint a férfiak közötti üzőtt fajtalanyság”.

A férfi és a női prostitúció is egészen más megítélés alá esett. A női prostitúciót egyrészt szükségszerűnek tartották, másrészt jó esetben megértéssel viseltettek a prostituálódott nőkkel szemben, úgy néztek rájuk, mint a társadalmi-gazdasági körülmények áldozataira. Továbbá egészségügyi és egyéb okokból is fontosnak tartották a női prostitú-

ció szabályozását. A férfiprostitúció esetében ilyen megértés a rendőrség részéről nem létezett. Őket csupán hideg, számító üzletembernek tartották, és a férfiprostitúciót soha nem is szabályozták, annak járványügyi veszélyeit nem vélelmezték.

A meleg férfiak megbüntetésére nemigen törekedtek, de nyilvántartásukra annál inkább. Az elsők között alakították ki Európában a 20. század első évtizedében a homoszexuális nyilvántartást, amely 1989-ig létezett, ha ugyan fel nem állította ismét titokban a posztkommunista Pintér Sándor rendőrsége vagy a számos titkosszolgálat egyike.

A homoszexuális gyakorlatot folytatók különböző típusait nem egyformán kezelték és ítélték meg. Egyrészt (jellemzően más országokban is) pozitívabban viszonyultak a férfias melegekhez, akik megtartották macsó identitásukat. Másrészt viszont az a vélemény erősödött meg, hogy ezek nem is „valódi” homoszexuálisok, nem olyanok, akik ezzel a „rendellenességgel”, „betegséggel” születtek, hanem szituatív, alkalmi, tanult melegek, akiket semmi nem akadályoz abban, hogy megmaradjanak a „normális” szexualitásnál. A „valódi” homoszexuálisok a „paszszívak”, akikbe behatolnak, akiket „szodomizálnak”, akik valóban nem férfias férfiak, viszont nem tehetnek arról, hogy nem olyanok.

A rendőrség nyilvántartásában persze a homoszexuális férfiaknak csak a töredéke kerülhetett bele. Azoknak is csak az ötödét ítélték el, és az elítélteknek is csak a felét marasztalták el a homoszexualitásra vonatkozó paragrafusok alapján. Ezen ítéletek jelentős része sem kölcsönös beleegyezésen alapuló „faj-

talankodásra” vonatkozott, hanem olyan esetekre, amelyekben szerepe volt az erőszaknak, a zsarolásnak, vagy amelyek kiskorúakat érintettek. A rendőrség azokra a zsarolókra volt kihegyezve leginkább, akik elcsábítottak meleg férfiakat, aztán megzsarolták őket, pokollá tették az életüket, nem egyszer öngyilkosságba kergették áldozataikat. Ebben az esetben a rendőrség kifejezetten a csapdába esett, zsarolásra érdemes, tehát jól szituált meleg férfiak védelmében lépett fel. A melegeket a tolvajoktól és egyéb bűnözőktől is kiemelten védeni kellett, hiszen a meleg áldozatok gyakran nem fordultak a rendőrséghez, mert a bűncselekmény körülményei leleplezték volna őket meleg mivoltukban.

A századelő Magyarországa büszke volt gyorsan magyarosodó fővárosára, a korabeli Európa egyik legnagyobb metropoliszára, amely rohamléptekkel fejlődött, modernizálódott, és eme modern nagyvárosi lét elemeként, jeleként tekintettek a város gazdag szexuális kínálatára és abban Budapest pezsgő, kiterjedt meleg szubkultúrájára, a melegek rendelkezésére álló szórakozóhelyekre. A város hírhedt rendőrkapitánya, Thaisz Elek kifejezetten pártolta a prostitúciót, egy madámot vett feleségül, és személyesen is érdekelt volt a szexiparban. Utóda pedig egyik jelentésében leszögezte: „nem várható el a rendőrségtől, hogy megszüntesse a prostitúciót vagy más »erkölcssteneknek« bélyegzett szexuális tevékenységet, hiszen ezek egy modern nagyváros életének szükségszerű részei”.

A 20. század első évtizedében már megjelentek és a polgári radikális progresszió fórumain, mindenekelőtt

a *Huszedik Században* kifejtettek a homoszexualitás dekriminalizálását pártoló nézetek. Többek között arra hivatkoztak, hogy semmi értelme egy olyan paragrafusnak, amelyet maga a rendőrség is szükségtelennek tart. Más kérdés, hogy a meleg nyilvántartását, nyomon követését a rendőrség nem tartotta szükségtelennek, hiszen az ismert, a köztéren jelen lévő meleg nyomon követésével, zsarolásával fontos információkhoz juthattak a bűnüldözők.

A szexualitás témaköre a 20. század elején tört be igazán a közbeszédbe. A tömegkultúra, a szórakoztatóipar virágzott, az utcai lapterjesztés engedélyezése után elárasztották a várost a filléres bulvárlapok. A szexuális tematika igen népszerű, tehát fölöttébb jövedelmező volt, s ezt az érdeklődés lényegében korlátozás nélkül ki lehetett használni.

Egy rendkívül tájékozott szerzőpáros, Székely Vladimir, a rendőri sajtóiroda kitűnő tollú vezetője [!] és Tábori Kornél, a magyar oknyomozó újságírás atyja hatalmas példányszámban, sok kiadásban megjelentetett könyvekben számolt be Budapest szexuális életéről, meleg szubkultúrájáról. Az ő könyveik évtizedeken át meghatározták az erről kialakult képet.

A homoszexualitás irodalmát megalapozó Richard von Krafft-Ebing élete vége felé, a 19–20. század fordulóján már eljutott addig az álláspontig, hogy a homoszexualitás nem patológus jelenség, hanem a szexuális vonzalom egyszerű (kisebbségi) változata. Ebben azonban még nagyon sokáig szinte senki sem követte. A melegekkel leginkább rokonszenvező szerzők is anomáliának tekintették a homoszexualitást, és

szerencsétlen, beteg embereknek a melegeket. Tábori és Székely is azt írja, hogy „a modern tudomány eldöntötte már, hogy a buzeránsok nem gonosztevők, hanem szerencsétlen idegbetegek, akik börtön helyett szanatóriumba valók”.

Tábori és Székely nyomán gyökeresedett meg a társadalomban a „tisztos” és a „veszélyes” meleg megkülönböztetése.

Írásaikból az is kiderül, hogy a katonák különleges szerepet töltek be a férfiprostitúcióban. Miközben a „civil” férfiprostitúáltakat mélységesen megvetették, a katonákat nem, és úgy tűnik, hogy ebben a megkülönböztetésben a közmegeítést követték. Egyrészt a rosszul fizetett bakák számára ez jó kereseti lehetőség volt, hiszen a meleg szubkultúrában fetiszizáltak a katonákat. Másrészt feltételezték, hogy a katonák erős ember, erős lélek, annak „robosztus idegzete elbírja ezt a keresetet is”, és meg tudja őrizni heteroszexuális identitását. A katonaprostitúáltak voltak az egyetlenek, akik nemzetvédő szolgálatuk folytán megőrizhették tiszteletre méltó státuszukat.

A katonaság egyébként is kiemelt szerepet kapott a szexualitás témakörében, mert a nemi betegségek oly mértékben sújtották a Monarchia hadseregét, hogy az már a harci értékére is kihatott.

A Nagy Háború éveiben a fiatal magyar férfiak igen jelentős része hosszú időt töltött el nőktől távol, a hadsereg és a fogolytáborok homoszociális közegében, ahol elszaporodtak a homoszexuális kapcsolatok. A besorozott meleg a háború poklában is kifejezetten kedvező teherként élhették meg szexelési lehetőségeiket.

tőségek tekintetében a katonai szolgálatot és a fogságot.

A kommün 1919-ben hatalmas fordulatot hozott a homoszexualitás megközelítésében. Miközben dúlt a vörös terror, és politikai perekben terrorítéletek születtek, a társadalommegváltó reformok hirdetői hirtelen tág cselekvési lehetőséghez jutottak. A kommunista-materialista szemléletnek megfelelően tudományosan feltárható gazdasági-társadalmi okokat kerestek minden jelenség mögött. Az embert pedig a tudomány eszközeivel, a megfelelő társadalmi környezet kialakításával teljes mértékben átformálhatónak, megjavíthatónak vélték. Az addig elnyomott, de legalábbis marginális új tudományágak, a pszichológia, a szociológia, a pszichoanalízis központi szerephez kerültek. A hatalmat nem érintő ügyekben a megtorlásról a megelőzésre, a büntetésről a rehabilitációra, az átnevelésre, a társadalmi integrációra került a hangsúly.

A prostituáltak és a melegek is ennek alanyai lettek. Illetve lettek volna, ha lett volna idő bármire is 133 nap alatt. A homoszexualitást dekriminalizálták, de feltétlenül gyógyítandó betegségnek tekintették. Nem is büntették, nem is fogadták el, hanem átformálás tárgyainak tekintették a melegeket.

Ennek megfelelően a rendőrségen belül létrehozta egy Kísérleti Kriminológiai Osztályt, ahol intenzív és szabad tudományos tevékenység folyt. Rövid idő alatt háromezer esetet vizsgáltak meg és írtak le. Hosszú-hosszú interjúkkal, kérdőívekkel, alapos pszichológiai vizsgálatokkal feltárták a melegek élettörténetét, származásukat, ro-

konságukat, a közeget, amelyben felnőttek, a sérüléseket, abúzusokat, traumákat, amelyek szocializációjuk során érték őket, stb. stb.

Az egész átnevelési láz és a házasság intézményének radikális átalakítása annak a célnak a jegyében folyt, hogy minél egészségesebb, minél szaporább magyar társadalmat biztosítsanak a kommunista jövő számára, átvéve az eugenetika és a szociáldarwinizmus téziseit.

A kommün alatt a magyarországi férfiak, ha dolgoztak és nem fertőztek, legálisan kiélhették vágyaikat. Először a magyar történelemben.

Kurimay Anita a kommünről szóló rész végén leszögezi: „A homoszexualitás ezen elismerése és védelme rövid ideig tartott volna. Paradox módon ugyanaz az ideológia, amely rövid távon elnéző volt a korábbi politikai rendszerekben szexuális deviánsoknak tekintett emberekkel szemben, hosszú távon sokkal komolyabb büntetést szabott volna ki a normától eltérő viselkedésért. [...] úgy képzelték, a jövőben eltűnnek majd azok a gazdasági-társadalmi és személyes körülmények, amelyek a legtöbb meleg ember szexuális irányultsága mögött meghúzódznak.”

Ezt a jövendölést a kommunisták vezette országok történelme messzemenően alátámasztja. A tolerancia helyét a könyörtelen represszió veszi át, amint kiderül, hogy a „tudományos” emberformálás nem működik, hogy a szexuális orientáció nem olyan „fluid”, amilyennek ideológiai alapon tételezték, és amint érvényre jutnak a pártállami rendszer stabilizálásával a kispolgári magánéleti normák. A magyarországi pártállam újjáalakulásakor harminc évvel később már nem is volt ilyen toleráns

szakasz, hiszen akkorra a mintául szolgáló Szovjetunió ezen már rég túleasett.

A Nagy Háború előtti Magyarország a predemokratikus, hanyatló liberalizmus világa volt, a kommun utáni pedig az antiliberális, antiszemita „keresztény-nemzeti” szellemé, amelyben a fajvédőknek és az olasz fasizmus, majd a náciizmus híveinek jelentős befolyásuk volt. Mindebből a keresztény egyházak által a leg súlyosabban elítélt és a totalitárius diktatúrákban hevesen üldözött homoszexualitás erőteljes kriminalizálása következne.

De nem következett.

A húszas években négy hosszú éven át az érdeklődés homlokterében állottak a kurzus legprominensebb női reprezentánsait érintő perek. 1923 és 1927 között cikkek százai jelentek meg róla nagy példányszámú lapokban.

Az egyik érintett Tormay Cécile volt, aki a kurzus elejétől, a *Bujdosó könyv* megjelenése óta a legnépszerűbb és legtekintélyesebb értelmiségi nő volt a kurzus híveinek körében. Horthy Miklós kormányzó szoros baráti köréhez tartozott, ő szerkesztette az első számú keresztény-nemzeti folyóiratot, a *Napkeletet*, és ő volt az alapítója és elnöke a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének (MANSZ). Ez volt „a” magyar nemzeti nőmozgalom, félmillió taggal, több mint félezer szervezettel szerte az országban. Ez propagálta leghangosabban a keresztény családmodellt, ez hirdette, hogy a nőknek otthon, a családban van a helyük, a családon belül kell kiegészíteniük az urukat, az a dolguk, hogy uruk közéleti törekvéseit támogassák, biztosítsák hozzá a stabil magánéleti hátteret.

Tormay Cécile maga volt ennek a szerepideálnak az ellenpólusa. Soha nem ment férjhez, nem szült gyermeket, a közélet középpontjában élt, és meglehetősen férfias jelenség volt. Tormayt széles körben olyan nagy étvágyú, nőfaló női Casanovának ismerték, akitől a férfiak joggal féltették a nejükét.

Zichy Rafaelné Pallavicini Eduardina grófnő szintén prominens alakja volt a kurzus mögött álló nőszervezeteknek. Több ilyen vezetett. Többek között ő volt a Magyar Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetségének és a Magyar Irodalmi Társaságnak az alapító elnöke, valamint a Magyar Vöröskereszt elnökhelyettese.

Neki volt férje is, öt gyereke is, de a húszas évekre a házassága és a házassége már teljesen kiürült. A férje, Zichy Rafael, maga is buzgó házasságtörő, megpróbált úgy kiszabadulni a házasságából, hogy felesége Tormayval folytatott lesbikus viszonyára hivatkozva kezdeményezte a válást. Nem bízta a véletlenre a dolgot. Lyukat fúratott felesége szobájának mennyezetére, mikrofont rejtett el a csilláron. Így figyeltette a feleségét a család portásával (is).

A bíróság figyelmen kívül hagyta az orvosszakértők véleményét, elutasította Zichy összes tanújának vallomását arra hivatkozva, hogy azok alacsony sorból való, ennél fogva kevés hitelt érdemlő emberek, és egyébként is a felperes alkalmazottai. Az első pert követte a második, amelyben rágalmozás és hamis tanúzás címén végrehajtandó szabadságvesztéssel sújtották Zichy Rafaelt és a legfontosabb tanúkat.

Zadravetz István püspök titkos naplójában leírja: Horthy Miklós uta-

sította őt arra, hogy lépjen közbe a bíráknál, és érje el, hogy a vádlottakat mindenképpen ítéljék el rágalmazásért. Az ítélet megszületése után a kormányzó kijelentette: „Ez az ítélet egyes-egyedül az én erős közbelépésemre történt.” A bíróság nyilvántartásból eltűnt minden releváns peranyag a tanúvallomásokkal együtt.

A két hölgy tekintélye, társadalmi súlya jöttányit sem változott. Ugyanúgy viszonyultak hozzájuk a „keresztény-nemzeti” táborban, mint a per előtt, noha nemigen kértelkedhetett benne józan ésszel senki, hogy a kurzus kirakatába állított két hölgy lesbikus viszonyt folytatott egymással.

A lesbikusokról továbbra sem vett tudomást a közélet, a rendőrségnek pedig eleve nem is kellett, mivel ekkor is csak a férfiak homoszexuális gyakorlata sértette a törvényt, de azzal sem törődtek többet ebben az antiliberális időszakban, mint 1918 előtt a liberálisban. A szélsőjobboldal se nagyon foglalkozott velük. Még akkor sem, amikor Németországban már koncentrációs táborokba hurcolták őket.

A rendőrséggel együttműködő orvos, dr. Szántó Jenő 1934-ben a Belügyminisztérium egyik hivatalos, szélesebb olvasóközönség elé nem kerülő lapjában leírhatta, hogy „[m]ódot kell adnunk tehát ezeknek [a homoszexuális férfiaknak] is arra, hogy ösztönéletüknek eleget tehesenek mindaddig, amíg nem bántják vagy veszélyeztetik az egyén vagy a közösség jogait, amíg nem érintik az állam érdekeit, és amíg nem sértik megbotránkozató módon a többség erkölcsi érzékét”.

A rendőrség feladatává a közerkölcs védelmét tették, ami a nyilvánosság

előtt történő dolgokra vonatkozott. Azok ellen léptek fel szigorúan, akik a nyilvános viselkedés (konzervatív) szabályait sértették. Ami a nyilvánosságon kívül, a látszat mögött történt, keveseket érdekelt. A rendőrőrsön találhatta magát bárki, aki olyan szót ejtett ki a száján vagy olyan mozdulatot tett, amely a rendőr szerint alkalmas lehetett arra, „hogy mások jó ízlését és erkölcsi érzékét sértse”. Arról nem is beszélve, hogy ha valaki kérés nélkül megszólított „egy tisztességes hölgyet”.

A prostitúciót is úgy szabályozták újra, hogy az minél kevésbé legyen látható.

A látszat őrzése, a nyilvános terek ellenőrzése nagyjából le is kötötte a rendőrség energiáit ebben a hatalmas társadalmi feszültségekkel és veszélyekkel teli korszakban.

Az érzékszakkal nem párosuló, 18 év alatti személyt nem érintő meleg kapcsolatok ügyében a legkritikább esetben indult eljárás, és azokban is enyhe ítéletek születtek, ha egyáltalán.

A harmincas években a világgazdasági válság alatt és után robbanásszerűen nőtt a homoszexuális férfitprostituáció. Ezzel azonban nem foglalkoztak, erről nem beszéltek, noha a két világháború közötti időszakban Európában Magyarországon volt a legmagasabb, vagy legalábbis az egyik legmagasabb a nemi betegségben szenvedők aránya, de a fertőzésveszéllyel csak a heteroszexuális prostitúcióval kapcsolatban foglalkoztak.

Lényegében közmegegyezés volt arról, hogy a homoszexualitásról nem beszélnek, azzal nem foglalkoznak, amíg nem muszáj. A hatalomnak is, az ellenzékének is, a melegeknek is így volt a legjobb.

A Horthy-korszakban nem a kurzus retorikájának ellentmondó tények és tettek, hanem az azoknak ellentmondó látszatok ellen harcoltak, hiszen a hatalomhoz és a kurzus reprezentánsaihoz kötődő tények és tettek sem feleltek meg a „keresztény-nemzeti” ideológiának. Ezért voltak ugyanolyan engedékenyek a melegekkel szemben, mint a liberális korszakban, ha azok nem sértették a látszat őrzésére vonatkozó közmegegyezést.

Az Anschluss, a Harmadik Birodalom szomszédsága, a világháború, az abba való magyar belépés megváltoztatta a helyzetet. Megszűnt a homoszexualitással kapcsolatos tolerancia.

A nációkkal való harci szövetség, a fajvédelmi szempontok előtérbe kerülése, az „erkölcstelen, szexuálisan deviáns” zsidók képének kialakítása nyomán felerősödött a melegek addig nagyon lanyha üldözése.

A Belügyminisztérium Államvédelmi Központjának vezetője levélben fordult a Honvédelmi Minisztériumhoz azzal a kéréssel, hogy a homoszexuális nyilvántartásban szereplőket hívják be munkaszolgálatra. Ez jelzi a melegek radikális és tömeges üldözésére irányuló szándék komolyságát, de a hadsereg ezt a kezdeményezést elhárította, mert elborzasztotta őket az a lehetőség, hogy melegek tömegei jelenjenek meg a hadseregben. Hiszen az első világháborúban enélkül is nagy gondot okozott a homoszexualitás terjedése a seregben.

A nyilas-hatalomátvétel után olyan családjogi törvénytervezet született, amely az állam kizárólagos hatáskörévé tette volna a házasságok engedélyezését. A monogám házassági

életre kötelezték volna a nőket és a férfiakat is. A gyermektelen házasságokat semmisenek nyilváníthatták volna, és kiirtották volna a „szexuális deviancia” minden formáját sterilizációval és kasztrálással. A nyilasok immár a nőkre is ki akarták terjeszteni a homoszexualitás totális tilalmát.

A nyilasoknak azonban csak pár hónap jutott, nem volt idejük semmire.

A pártállami diktatúrának azonban volt.

Az ötvenes években a házasságon kívüli és nem monogám kapcsolatok valamennyi formáját ellentétesnek ítélték a szocialista erkölcsnel, a szocializmus érdekeivel. A homoszexualitással kiváltképp ez volt a helyzet, és már nemcsak társadalmi keretek között vagy a párton belül lehetett büntetni, hanem bírósággal is.

A homoszexualitás a tőkésosztály erkölcsi és fizikai degeneráltságának az eredménye a pártállam eredeti ideológiája szerint, és szemben áll a szocialista férfiról, munkásról alkotott képpel.

A homoszexuálisokat olyan hévvel kezdték el üldözni az ötvenes évek Magyarországon, ahogy addig soha. A melegek üldözése ekkor vált szisztematikussá. A homoszexuálisokat következetesen kizárták a pártból, már persze ha a szexuális orientációjukra fény derült. Többek között zsarolhatóknak, ezért potenciális áruhálynak, kémnek is tartották őket.

1949 és 1962 között nagyjából nyolcszáz esetben indítottak büntetőeljárást „természet elleni fajtalanság” vádjával, és a bíróságok a korábbiaknál sokkal súlyosabb ítéleteket szabtak ki.

Az egyik tárgyaláson a bíró kifejtette, hogy a „vádlott cselekménye fokozott társadalmi veszélyességgel bír, mert az ilyen cselekmények a tetteseknél nemcsak az erkölcsi és az akaratot ássák alá, hanem szükségképpen maguk után vonják a testi erő leromlását is... Felépülő társadalmunkban e bűncselekmények elterjedése termelésünk csökkenését is eredményezné s ez a betegség szinte ragályként hat a fiataljainkra. Ezt kell mindenáron megakadályozni.” 1944 előtt elképzelhetetlen lett volna, hogy hivatalos személy ekkora baromságokat állítson a homoszexualitásról.

A rendőrség már akkor is letartóztatathatót valakit, ha csak a gyanúja merült fel annak, hogy homoszexuális kapcsolatot keresett.

A vádlottak jellemzően a munkásosztály soraiból kerültek ki.

Az 1956 utáni években még nem csökkent a homoszexuális perek mennyisége, de jelentősen enyhültek az ítéletek, és változott a homoszexualitás megítélése is. Im már nem antiszocialista viselkedésnek, hanem (ismét) betegségnek minősítették.

Véget ért az állampárti diktatúra eszkatologikus korszaka. A hatvanas évektől már nem kívánták megforgatni a világot, nem akarták átalakítani a régi világ embereit szocialista emberré, csak a pártállá-

mi rendszert igyekeztek fenntartani és ennek érdekében a feszültségforrások és konfliktusok minél nagyobb részét kiiktatni. Ehhez nem kellett a „tisztos” melegeket üldözni, az ekkor már a konfliktusok felesleges szaporítását jelentette volna.

Így az egyik véglet átcsapott a másikba. 1961-ben, a Csemegi-kódex hatályon kívül helyezésével kikerült a törvénykönyvből a „természet elleni fajtalanság”. Ellenben a homoszexualitás rendőrségi, államvédelmi kihasználása továbbra is fontos volt a diktatúra számára. A homoszexuálisokat ezután is nyilvántartották, a melegség társadalmi stigmájától való félelmet kihasználták, és a közérköcs megsértése, közbotrányokozás címén továbbra is eljárással fenyegethették a melegeket. Még akkor is, ha egyáltalán nem a nyilvánosság előtt szexeltek. Molnár Gál Pétert is így zsarolták besúgóvá. A homoszexualitást mint zsarolási potenciált messzemenően kihasználták.

A homoszexualitás témakörét a Kádár-korszakban csend övezte. Fel sem merülhetett, hogy a melegeknek joguk van identitásuk, párjuk, érzelmeik nyilvános vállalására, kapcsolataik hivatalos regisztrálására, családalapításra.

Arra a kérdésre, hogy legitim öncél-e az egyén földi boldogsága, 1989 előtt a csend volt a válasz. Azóta pedig az ellentétes válaszok harca dúl.